

AKADEMIA POLONIJA
POLONIA UNIVERSITY

ЦЕНТР
українсько-європейського
наукового співробітництва

ГЕЛЬВЕТИКА
ВИДАВНИЧИЙ ДІМ

ВЧЕНІ ЄДИНІ

Разом ми сильніші!

Міністерство освіти і науки України
Волинський національний університет імені Лесі Українки
(факультет історії, політології та національної безпеки)
Полонійна академія в Ченстохові
Видавничий дім «Гельветика»
Центр українсько-європейського наукового співробітництва

VII Міжнародна науково-практична конференція

ТРЕТІЙ РІВЕНЬ ОСВІТИ В УКРАЇНІ: СТАНОВЛЕННЯ ТА ТЕНДЕНЦІЇ

17 – 19 листопада 2023 року

с. Світязь Шацького району Волинської області

Львів – Торунь
Liha-Presi
2023

УДК 378.046(477)(062.552)

Т 66

Організаційний комітет:

Головко Олег Павлович – кандидат економічних наук, засновник та директор Видавничого дому «Гельветика»;

Віхляєв Михайло Юрійович – доктор юридичних наук, професор, директор Центру українсько-європейського наукового співробітництва;

Філіпович Мирослава Богданівна – кандидат історичних наук, доцент, професор кафедри всесвітньої історії Волинського національного університету імені Лесі Українки;

Бука Станіслав – доктор економічних наук, професор, ректор Балтійської міжнародної академії;

Дьякон Роман – доктор технічних наук, професор, академік, президент Вищої школи менеджменту інформаційних систем (ISMA);

Кринський Анджей – доктор філософії, доктор богослов'я, професор, гоноріс кауза, ректор Полонійної академії в Ченстохові;

Ярош Ярослав Богданович – доктор політичних наук, професор, декан факультету історії, політології та національної безпеки Волинського національного університету імені Лесі Українки.

Т 66 **Третій рівень освіти в Україні: становлення та тенденції** : матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції, 17 – 19 листопада 2023 р., с. Світязь Шацького району Волинської області. – Львів – Торунь : Liha-Pres, 2023. – 260 с.

ISBN 978-966-397-331-9

У збірнику представлено матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції «Третій рівень освіти в Україні: становлення та тенденції» (17 – 19 листопада 2023 року, с. Світязь Шацького району Волинської області).

УДК 378.046(477)(062.552)

© Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2023

© Полонійна академія в Ченстохові, 2023

ISBN 978-966-397-331-9

© Українсько-польське наукове видавництво «Liha-Pres», 2023

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. ОСВІТНІ РЕФОРМИ В УМОВАХ ПОВНОМАСШТАБНОГО ВТОРГНЕННЯ

Актуальність застосування сучасних методик наукової діяльності на базі систем штучного інтелекту Гарматій Н.М.	10
Концепція «Peer-to-peer» як різновид ефективної фасилітації «ветеран – ветерану» в навчальному процесі Горанін В.Ю., Волженцева І.В.	12
Компетентності культури демократії в структурі вимог до військовослужбовця Національної гвардії України Горбатюк А.А.	17
Особливості гендерного виховання у сучасному закладі дошкільної освіти Зубко О.	19
Проблеми та перспективи викладання дисциплін сходовознавчого циклу бакалаврам та магістрам (історикам, міжнародникам) в умовах військового стану Зубко О.Є.	22
Дистанційне навчання як один з найефективніших засобів навчання щодо для здобуття знань у світі сучасних професій Лапузіна О.М.	27
Інституційний розвиток системи забезпечення якості військової освіти в Україні Майстренко О.В.	30
Проблема українського національного питання у Другій Речі Посполитій у навчальному процесі закладів загальної середньої освіти Матина Т.О.	34
Інститут освітнього омбудсмена в Україні: створення та перспективи розвитку Назарук Н.В., Розік М.В.	37
Збереження реформування вищої школи в умовах війни Рябініна Н.О., Рябінін О.В.	41

СЕКЦІЯ 2. ШЛЯХИ ЗБЕРЕЖЕННЯ ТА ІНСТИТУЦІЙНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ВИЩОЇ ШКОЛИ В УМОВАХ ВІЙНИ

The word for praxis in education and research

Vakhovska O.V. 45

Лексичні одиниці англійського походження crisis, pandemic, stress, adventure, opposition та лексичні одиниці українського походження криза, пандемія, стрес, пригода, протистояння як лексеми-стимули при створенні термінологічного поля “resilience” / «резилентність»

Громова В.О. 48

Higher education institutions of Ukraine in war conditions:
case of Dnipro University of Technology

Yehorova O.V. 51

Трансформації у закладах вищої освіти в умовах війни

Жиденко А.О., Паперник В.В...... 55

Forms and means of interactive learning of a foreign language
of professional direction in a technical higher education institution

Kartel T.M. 59

Вплив куратора на соціально-психологічну адаптацію студентів

Коновалова О.Б., Владарчик Ю.А. 61

Розвиток духовних потреб студентів
в освітньому просторі вищої школи

Лаппо В.В. 65

Особливості впровадження гейміфікації у професійну підготовку
майбутніх учителів закладами вищої освіти

Матвєєв К.М. 69

Особливості навчання англійської мови здобувачів вищої освіти у галузі
міжнародних економічних відносин

Сосницький І.О. 72

Організація самостійної роботи здобувачів освіти
в умовах дистанційного навчання

Федорчук Н.А...... 74

Доступ до медичної освіти в закладах вищої освіти.

Виклики сьогодення

Янішен І.В., Томілін В.Г., Дюдїна І.Л. 78

СЕКЦІЯ 3. ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ НАУКОВИХ ТА НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ КАДРІВ

Картографування середовища підготовки докторів філософії PhD:
досвід КНЕУ ім. В. Гетьмана

Антонюк Л.Л., Лігоненко Л.О., Горбова Ю.С.....82

Стандартизація й унікальність освітньо-наукової програми:
досвід НДІ вивчення проблем злочинності
імені академіка В.В. Сташиса НАПрН України

Батиргарєєва В.С., Євтєєва Д.П., Бабенко А.М.

Ворожбіт-Горбатюк В.В.88

Інформаційно-комунікаційні технології в організації підготовки
здобувачів ступеня доктора філософії у ЗВО

Винник Т.М.91

Актуальні питання утворення разових спеціалізованих вчених рад
у медичних закладах вищої освіти

Дюдiна І.О.94

Office skills у реалізації освітньо-наукової програми «Право/Law»
у Науково-дослідному інституті вивчення проблем злочинності
імені академіка В.В. Сташиса Національної академії
правових наук України

Калініна А.В.96

Роль наукового семінару в підготовці здобувачів
третього рівня вищої освіти

Карліна О.М.100

Акмеологічний підхід у процесі підготовки докторів філософії

Кузьменко А.О.102

Робота наукового товариства з аспірантами
в умовах релокації університету

Мандич Т.М.105

Project-Based Learning у підготовці здобувачів вищої освіти
(кейс Запорізького національного університету)

Меняйло В.І., Курінна А.Ф110

Результативність третього рівня освіти на кафедрі політології
та публічного управління Волинського національного університету
імені Лесі Українки: ефективність дослідження
та захисту наукових робіт

Панишко Г.Т.112

Індивідуальна освітня траєкторія: конструктивні практики з досвіду аспірантури Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди	
Разуменко І.В.	115
Логіка, зміст та структура наукової складової програми підготовки докторів філософії в галузі політології в Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна	
Рубанов В.В.	117
Самостійна робота аспірантів і шляхи її вдосконалення під час вивчення освітніх компонентів	
Скакальська І.Б., Левчук А.В.	120
Андрагогіка як науково-методична основа підготовки здобувачів вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня	
Тюріна В.О., Марченко О.Г., Баранник М.О.	123
Підготовка наукових кадрів: колізії та норми	
Філіпович М.Б.	126
Збагачення репертуару мистецьких колективів третього рівня освіти достойними зразками української музики (на прикладі солоспіву «До місяця» Якова Яциневича на слова Григорія Чупринки)	
Чамахуд Д.В.	130

СЕКЦІЯ 4. АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ: ПРИЧИНИ ТА НАСЛІДКИ

Правові орієнтири дотримання академічної доброчесності науково-педагогічними та науковими працівниками	
Берзіна А.Б.	134
Історична ретроспектива академічної доброчесності	
Бундак О.А.	137
Дотримання академічної доброчесності здобувачами першого наукового ступеня «Доктор філософії» в умовах війни	
Вакуленко В.Л.	143
Методи запобігання плагіату в наукових роботах здобувачів вищої освіти	
Гончарова О.С., Брагін Ю.А., Брагіна Т.М.	146
Факторний підхід до класифікації причин академічної недоброчесності	
Колісник В.Ю.	150

Академічна доброчесність у музичному мистецтві як стандарт професійної поведінки Коцюрба Н.Є., Коцюрба Б.Б., П'явка К.М.	153
Академічна доброчесність в умовах розвитку штучного інтелекту та цифрових технологій Немченко Т.А.	156
Академічна доброчесність як напрям наукового забезпечення діяльності закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання Нестерчук В.В.	158
Академічна доброчесність як складова забезпечення якості спеціалізованої освіти наукового спрямування Сердюк Г.А.	161
Нормативна база забезпечення академічної доброчесності у педагогічному університеті Топольник Я.В.	165

СЕКЦІЯ 5. СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ НАУКОВИХ ШКІЛ

Формування та розвиток наукових шкіл як складова механізму підготовки дисертацій в Україні Арістова І.В.	167
Про результати та перспективи розвитку наукової школи Петренка Віктора Павловича «Управління процесами інтелектокористування в соціально-економічних системах» Баран М.П.	171
Розвиток українського зброєзнавства в умовах російсько-української війни: виклики та завдання Верхотурова М.А.	173
Наукова школа для аспірантів як інноваційна форма неформальної освіти: з досвіду Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка Чистякова І.А.	176

СЕКЦІЯ 6. АКАДЕМІЧНА МОБІЛЬНІСТЬ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ФОРМИ ТА МОЖЛИВОСТІ

Академічна мобільність учителя музики в умовах воєнного стану: форми та можливості Курман І.Ю.	181
---	-----

Міжнародна академічна мобільність ад'юнктів та аспірантів Львівського державного університету безпеки життєдіяльності в умовах війни	
Попович В.В., Копистинський Ю.О., Беседа А.В.	184
Академічна міграція як негативне явище для науки України	
Смутчак З.В., Ключа О.	187

СЕКЦІЯ 7. МЕНЕДЖМЕНТ ОСВІТНЬО-НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Форми та механізми інтеграції освіти, науки та бізнесу в умовах інноваційного оновлення економіки країни	
Головенко М.Я.	190
Фінансові джерела підготовки наукових кадрів	
Гордієнко Л.А., Пасічник Ю.В.	194
Ефективна співпраця з розробниками сучасного освітнього контенту як підґрунтя стійкості перед освітніми викликами воєнного часу	
Грабовська Л.Л.	197
Застосування інформаційних технологій у формуванні професійної компетентності майбутніх менеджерів	
Захарова І.О.	200
Студент – майбутній менеджер	
Кобиляцька Г.С.	204
Промоція культурної спадщини як один із чинників розвитку територіальних громад	
Понєдєльник Л.А.	208
Актуальні питання розвитку таланти-менеджменту в університетах України	
Сторожук О.В.	212
Ефективність використання робочого часу науково-педагогічними працівниками закладів вищої освіти в умовах воєнного стану	
Яніцька Л.В., Малишевська Г.І., Постернак Н.О.	214

СЕКЦІЯ 8. ЄВРОПЕЙСЬКА І СВІТОВА ІНТЕГРАЦІЯ В ГАЛУЗІ ВИЩОЇ ОСВІТИ – ШЛЯХ ДО ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ

Удосконалення володіння іноземною мовою як одна із складових євроінтеграції України в світове суспільство	
Астапова Т.О.	218

Ключові аспекти підготовки педагогів вищими закладами освіти Ірландії до реалізації неформальних професійних освітніх курсів Богодист М.І.	221
Напрями підвищення якості вищої освіти України в контексті євроінтеграційних процесів В'юник О.В.	225
Європейська освітня інтеграція та інноваційні методи навчання: змістовний дискурс Кісла Г.О.	228
Грантові програми ЄС для студентів та науковців з України в умовах війни Крамар Ю.В.	231
«Lifelong learning» як пріоритетна євроінтеграційна тенденція Лещенко Н.А.	235
Глобалізація освіти як стратегічний орієнтир модернізації вищої освіти України Пріма Р.М.	238
Trends towards Internationalisation of Higher Education in Europe Tonenchuk T.V., Osovska I.M.	242
Тема фашизації росії – необхідна компонента освітніх європейських програм Чекаленко Л.Д.	246

СЕКЦІЯ 9. ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ

Основні аспекти сучасної системи підвищення кваліфікації як факторанеперервного навчання на протязі усього життя педагогічних працівників Зубенко Д.Ю.	250
Програма підвищення кваліфікації «Інноваційний науковий керівник PhD» (польський досвід): за результатами реалізації VI Фази проєкту «Інноваційний університеті та лідерство» Колісник Л.О.	251
Підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників медичної галузі в умовах повномасштабного вторгнення Савельєва Н.М., Томіліна Т.В., Томілін В.Г.	256

СЕКЦІЯ 4. АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ: ПРИЧИНИ ТА НАСЛІДКИ

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-331-9-38>

ПРАВОВІ ОРІЄНТИРИ ДОТРИМАННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИМИ ТА НАУКОВИМИ ПРАЦІВНИКАМИ

Берзіна А.Б.

*кандидат юридичних наук,
старший викладач кафедри судової медицини та медичного права
Національного медичного університету імені О.О. Богомольця
м. Київ, Україна*

Право на освіту – це конституційне право, основною метою реалізації якого є всебічний розвиток інтелектуальних, творчих та фізичних здібностей людини, формування цінностей та компетентностей учасників освітнього процесу. Підвищення якості освіти на сьогоднішньому етапі розвитку української держави можливе, якщо підґрунтям цього стануть фундаментальні цінності, в основі яких знаходиться академічна доброчесність та академічна свобода.

Самостійність і незалежність учасників освітнього процесу під час провадження педагогічної, науково-педагогічної, наукової та/або інноваційної діяльності є ні що інше, як академічна свобода. У Законі України «Про освіту» визначається, що кожен має право на якісну та доступну освіту [1].

Однією із засад державної політики у сфері освіти та принципом освітньої діяльності є академічна доброчесність. Академічна доброчесність – це порівняно новий законодавчий орієнтир для забезпечення якості освіти. Система й механізми забезпечення академічної доброчесності повинні гарантуватись у закладах освіти.

У 2020 р. до Закону України «Про освіту» були внесені зміни, якими прописувався механізм забезпечення академічної доброчесності. Так, в ст. 42 зазначеного закону визначено, що «Академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень» [1].

Дотримання академічної доброчесності науково-педагогічними та науковими працівниками передбачає:

- посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

- надання достовірної інформації про методики і результати досліджень, джерела використаної інформації та власну педагогічну (науково-педагогічну, творчу) діяльність;

- контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами освіти;

- об'єктивне оцінювання результатів навчання.

Окрім того, законодавець вдало прописав випадки порушенням академічної доброчесності та негативні наслідки, які можуть наставати у випадку таких порушень.

За ч. 4 сі. 42 Закону України «Про освіту», порушенням академічної доброчесності вважається:

- академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства;

- самоплагіат – оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів;

- фабрикація – вигадкування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях;

- фальсифікація – свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень;

- списування – виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема під час оцінювання результатів навчання;

- обман – надання завідомо неправдивої інформації щодо власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу; формами обману є, зокрема, академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація та списування;

- хабарництво – надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна, послуг, пільг чи будь-яких інших благ матеріального або нематеріального характеру з метою отримання неправомірної переваги в освітньому процесі;

- необ'єктивне оцінювання – свідоме завищення або заниження оцінки результатів навчання здобувачів освіти;

- надання здобувачам освіти під час проходження ними оцінювання результатів навчання допомоги чи створення перешкод, не

передбачених умовами та/або процедурами проходження такого оцінювання;

– вплив у будь-якій формі (прохання, умовляння, вказівка, погроза, примушування тощо) на педагогічного (науково-педагогічного) працівника з метою здійснення ним необ'єктивного оцінювання результатів навчання.

Якщо будуть виявлені такі підстави, науково-педагогічні та наукові працівники закладів освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності у формі:

– відмова у присудженні ступеня освітньо-наукового чи освітньо-творчого рівня чи присвоєнні вченого звання;

– позбавлення присудженого ступеня освітньо-наукового чи освітньо-творчого рівня чи присвоєного вченого звання;

– відмова в присвоєнні або позбавлення присвоєного педагогічного звання, кваліфікаційної категорії;

– позбавлення права брати участь у роботі визначених законом органів чи займати визначені законом посади [1].

Закон гарантує кожному науково-педагогічному чи науковому працівнику, якщо щодо нього порушується питання про порушення ним академічної доброчесності, право на:

– ознайомлення з усіма матеріалами перевірки щодо встановлення факту порушення академічної доброчесності, подавати до них зауваження;

– надання особисто або через представника усних та письмових пояснень або відмову від надання будь-яких пояснень, участь у дослідженні доказів порушення академічної доброчесності;

– повідомлення про дату, час і місце та на присутність під час розгляду питання про встановлення факту порушення академічної доброчесності та притягнення до академічної відповідальності;

– оскаржити рішення про притягнення до академічної відповідальності до органу, уповноваженого розглядати апеляції, або до суду [1].

Аналіз положень статті 42 Закону України «Про освіту» дає підстави зробити висновок, що дотримання академічної доброчесності науково-педагогічними та науковими працівниками є обов'язковим. Це обумовлює декілька факторів: *по-перше*, академічна доброчесність є важливою складовою забезпечення безпечного освітнього середовища; *по-друге*, академічна доброчесність – це не лише нормативно визначені правила поведінки, але і сукупність етичних принципів, якими керуються учасники освітнього процесу; *по-третє*, право на якісну освіту передбачає, що учасники освітніх правовідносин повинні дотримуватись вимог академічної доброчесності; *по-четверте*, законодавець пропонує виокремлювати новий вид юридичної відповідальності – академічну відповідальність. Така відповідальність

може бути застосована до науково-педагогічних та наукових працівників у разі порушення ними вимог академічної доброчесності. Водночас, законодавець визначає й інші види юридичної відповідальності за порушення академічної доброчесності за діяння (активні дії чи бездіяльність), визначені в Законі України “Про освіту”. Це, у свою чергу, повинно стимулювати суб’єктів освітніх правовідносин дотримуватись вимог академічної доброчесності.

Література:

1. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19/card2#Card> (дата звернення: 13.10.2023).

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-331-9-39>

ІСТОРИЧНА РЕТРОСПЕКТИВА АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Бундак О.А.

*кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри права та фінансів,
заступник директора з науково-методичної роботи
ВСП ЗВО «Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна»
Луцький інститут розвитку людини,
м. Луцьк, Україна*

Запропонована тематика наукової розвідки не є абсолютно новою та невідомою. XXI століття надає величезні можливості писати все і всім, проте наскільки така робота буде якісною та науково обґрунтованою, залежить від автора роботи. Адже не секрет, що маючи доступ до засобів комунікації, живучи в глобалізованому суспільстві, людина отримує велику спокусу «щось писати» і саме розуміння «власної відповідальності» повинне лежати в основі особистісного підходу до наукової роботи будь-якого характеру.

Академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень [1, ст. 42]. Отже, академічна доброчесність – багатовимірна категорія, яка є важливою складовою сучасного освітнього середовища, що відображає сукупність етичних і моральних норм, які регулюють наукову діяльність і є дієвим інструментом забезпечення і посилення якості вищої освіти загалом.